Gemeenschappelijke Regeling Reiniging Blink

p/a Gemeente Helmond
Strategie en Bestuur
Postbus 950 5700 AZ Helmond

Raadsinformatiebrief

Geachte leden van de gemeenteraad,

Graag informeren wij uw raad met deze raadsinformatiebrief over de uitkomsten van het onderzoek en de aanbevelingen die BDO gedaan heeft over de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Blink. Tijdens de Algemeen Bestuursvergadering van 19 april is het BDO-rapport en alle onderliggende rapporten (zoals hieronder opgesomd) vastgesteld.

In deze brief vindt u de aanleiding van het onderzoek, de aanbevelingen van BDO en de vervolgacties om te komen tot een GR die rechtmatig en doelmatig is. Het doel is om de dienstverlening aan de inwoners van alle Blink-gemeenten ook de komende jaren te waarborgen. De details kunt u lezen in de bijgevoegde stukken.

Een aantal belangrijke constateringen vooraf om een en ander in context te plaatsen:

- Over de dienstverlening van Blink zijn alle betrokkenen zeer tevreden.
- De samenwerking met PreZero is altijd in goede harmonie geweest. Sinds het verschijnen van het Berenschot-rapport is de samenwerking wel iets stroever geworden.
- Elke drie jaar is er een onafhankelijke evaluatie uitgevoerd aangaande de marktconformiteit en compliance (compliance is de rechtmatigheid van handelen).
- Vanaf de start zijn er rechtmatigheidsverklaringen ontvangen van de accountant.
- Bij de laatste benchmark door Berenschot in 2021 bleek dat de uitvoeringskosten voor afvalinzameling en -verwerking gemiddeld 14% lager liggen dan het landelijke beeld laat zien.

Waarom een onderzoek door BDO?

In 2021 is door de GR Blink, in het kader van een 3-jaarlijkse evaluatie, opdracht gegeven aan Berenschot om deze evaluatie uit te voeren. Daaruit zijn een aantal conclusies en aanbevelingen gekomen die zijn opgepakt.

Wat waren de aanbevelingen van Berenschot? (bijlage I):

1. Start een strategisch traject om concrete keuzes te maken over de gewenste toekomstrichting van Blink, zowel op het gebied van de transitie naar circulariteit als de Blink-organisatie. Dit is nodig omdat we ons in een tijdperk bevinden waarin op beide punten veel gaat veranderen.
2. Betrek raadsleden bij strategische keuzes en voortgang, juist omdat afvalbeheer niet meer los van duurzaamheid/ circulariteit kan worden gezien.
3. Laat een aanbestedingsjurist kijken naar het juridisch construct van de GR Blink, in alle facetten om eventuele aanbestedingsrechtelijke risicos uit te sluiten of in de toekomst te voorkomen.
4. Herijk de rolverdeling in de governance na afloop van het strategisch traject.
5. Herijk de bedrijfsvoering van Blink op basis van de uitkomsten van het strategisch traject (zie ook aanbeveling 1).

Gemeenschappelijke Regeling Reiniging Blink
p/a Gemeente Helmond
Strategie en Bestuur
Postbus 950 5700 AZ Helmond

Welke stappen hebben we vervolgens als GR Blink genomen?

1. AKD kreeg de opdracht om de aanbestedingsrechtelijke punten te toetsen op een aantal aspecten:
    a. Samenstelling van de GR (met een private partner).
    b. Opdrachten van gemeenten naar Blink.
    c. Opdrachten van Blink naar PreZero en de markt (bijlage II).

Op het rapport van AKD reageerde Pot Jonker, namens PreZero (bijlage III):

2. Vervolgens kreeg IPR Normag de opdracht een krachtenveldanalyse op te stellen, als voorzet op strategische keuzes in de samenwerking (bijlage IV).
3. BDO kreeg opdracht om advies uit te brengen op een aantal kernvragen die naar voren kwamen uit de rapporten van Berenschot, AKD (en de reactie van Pot Jonker) alsmede de krachtenveldanalyse (bijlage V).

Wat is het belangrijkste advies van BDO?

BDO beveelt aan om de GR Blink alleen nog te laten bestaan uit de negen gemeenten. Daarmee komt een einde aan de PPS-constructie (Publiek-Private Samenwerking) . BDO komt op basis van de antwoorden op drie kernvragen tot deze aanbeveling. De kernvragen en antwoorden zijn als volgt:

1. *Wat is de GR Blink in de kern voor organisatie?*

BDO komt tot de conclusie dat de GR Blink een Gemeenschappelijke Regeling Openbaar Lichaam van negen gemeenten en één private partij (PreZero) is. Door de huidige constructie waarbij de directeur en de concerncontroller door PreZero worden geleverd én diverse activiteiten door PreZero worden uitgevoerd, heeft de private partner een belangrijke invloed op de uitvoering van de organisatie.

2. *Wat is (gezien) deze aard van de GR Blink organisatie de rol van een private partij in de samenwerking?*

Volgens BDO kan de rol van een private partij in de samenwerking verschillend zijn, zowel deelnemer aan de GR als uitvoerder van bepaalde taken in opdracht van de GR Blink (na een aanbestedingsprocedure en gunning). BDO concludeert dat een private partij beide rollen tegelijkertijd zou kunnen vervullen. Echter, dat vergt een aantal acties die dermate complex én risicovol zijn dat dit praktisch niet uitvoerbaar is en bestuurlijk onwenselijk is.

3. *Wat is het daarbij gewenste juridische construct?*

Gelet op rechtsvormen (hoofdstuk 4 in het rapport) en vereisten en randvoorwaarden (hoofdstuk 5) is een Gemeenschappelijke Regeling volgens BDO het meest voor de hand liggend. Die geeft de meeste beleidsvrijheid en sturingsmogelijkheden van de individuele gemeente, waarbij tegelijkertijd de schaalvoordelen van de negen samenwerkende gemeenten geldt.

p/a Gemeente Helmond
Strategie en Bestuur
Postbus 950 5700 AZ Helmond

Binnen de GR vormt het Openbaar Lichaam de meest voor de hand liggende vorm, omdat dan alle deelnemende gemeenten deel uitmaken van het AB en daarmee directe invloed hebben op de GR. Bij een GR bedrijfsvoeringsorganisatie is dat niet het geval.

Beëindiging samenwerking PreZero
De samenwerking met PreZero is lange tijd prima geweest. Na het verschijnen van het rapport van Berenschot werd de samenwerking in 2022 steeds moeizamer. Uiteindelijk heeft PreZero op 9 maart middels een brief aan het Algemeen Bestuur medegedeeld dat zij de samenwerking wil beëindigen. Door contractuele afspraken stopt de samenwerking effectief per 31 december 2024, tenzij we tot andere afspraken komen. De afvalinzameling en -verwerking blijft gegarandeerd voor onze inwoners.

Wat zijn de volgende stappen voor GR Blink?
Om tot een nieuwe of aangepaste GR Blink te komen, worden de volgende stappen gezet:

1. De ontvlechting van de GR Blink en PreZero. Dit kan leiden – indien PreZero daaraan wenst mee te werken – tot een aangepaste GR, of een nieuw op te richten GR. Dit kan binnen ongeveer drie maanden zijn afgerond. Vanzelfsprekend is hierbij besluitvorming van de colleges van B&W benodigd en de goedkeuring van de gemeenteraden.

2. Het opstellen van een businesscase om de uitvoerende taken van de GR te regelen. In de businesscase worden de volgende zaken opgenomen (zie hoofdstuk 7 voor een meer gedetailleerde beschrijving):
    a. Visie van de gemeenten op beleid en uitvoeringsorganisatie.
    b. Primaire taken die de GR gaat uitvoeren.
    c. Secundaire taken die de GR gaat uitvoeren.
    d. Planning.
    e. Risico's en risicobeheersmaatregelen.
    f. Besluitvormingstraject.

    Ook moet in de businesscase nog nadrukkelijk aandacht zijn voor de gewenste samenwerking om meer synergie te bereiken en de kosten beheersbaar te houden. In dit traject wordt ook uw raad weer betrokken. De businesscase zal eind 2023 afgerond kunnen zijn.

Om tot een businesscase te komen wordt een werkgroep ingericht, bestaande uit één tot twee MT-leden van Blink en één tot twee ambtenaren, de heer Lemmen (bestuurssecretaris GRR Blink) en de heer Revenboer van BDO, die de werkgroep leidt. De werkgroep wordt aangestuurd door een stuurgroep bestaande uit vijf wethouders en 2 gemeentesecretarissen. Ook bij dit traject wordt uw raad betrokken.

Bijlagen

Bijlage I:	Berenschot eindrapportage OE traject Blink.
Bijlage II:	Eindadvies AKD Blink
Bijlage III:	Oplegnotitie Pot Jonker
Bijlage IV:	Rapportage krachtenveldanalyse Blink
Bijlage V:	BDO rapportage strategisch advies GR Blink

Gemeenschappelijke Regeling Reiniging Blink

p/a Gemeente Helmond
Strategie en Bestuur
Postbus 950 5700 AZ Helmond

Helmond, 19 april 2023

Voorzitter
Mw. M.M.E.L. Van Lierop

bestuurssecretaris
dhr. Ing. Th.H.W.M. Lemmen